

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 2.4.2012
COM(2012) 154 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Liidu õiguse kohaldamise kohta kaebuse esitanuga suhtlemise ajakohastamine

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

Liidu õiguse kohaldamise kohta kaebuse esitanuga suhtlemise ajakohastamine

SISSEJUHATUS

Euroopa Liit põhineb õigusriigi järgimise põhimõttel. Euroopa Liidu edu aluslepingutes ja õigusaktides püstitatud eesmärkide saavutamisel sõltub liidu õiguse tõhusast kohaldamisest liikmesriikides. Aluslepingute täitmise järelevalvajana tunnistas komisjon äärmiselt olulist rolli, mis on kaebuse esitajal, kes aitab komisjonil tuvastada liidu õiguse rikkumise juhtumeid. Komisjon kehtestas 2002. aastal menetlused, millega reguleeritakse suhteid liidu õiguse rikkumise kohta kaebuse esitajatega¹. Sellest ajast saati on komisjon parandanud ja täiendanud liikmesriikide poolse liidu õiguse rakendamise kohta esitatud kaebuste registreerimise ja menetlemise meetodeid. Komisjon on otsustanud nimetatud muudatuste kajastamiseks läbi vaadata oma 2002. aasta teatise ja seda ajakohastada.

2009. aasta septembris võeti kasutusele uus IT-rakendus CHAP („Complaint handling/Accueil des plaignants”). See võimaldab komisjonil vahetumalt reageerida kodanike, ettevõtjate ja kodanikuühiskonna tähelepanekutele. Selles rakenduses registreeritakse kõik kaebused. Kättesaamisteade saadetakse 15 tööpäeva jooksul pärast kaebuse kättesaamist ning see tähendab, et kirjavahetus on registreeritud kaebusena. Varem registreeriti kirjavahetus alles pärast selle sisu läbivaatamist. Kaebuse edasine menetlemine sõltub selles tõstatatud küsimuse iseloomust, kaebuse alusest, võimalikust mõjust ja komisjoni teatises „Tulemuslik Euroopa – Ühenduse õiguse kohaldamine” [KOM(2007) 502 (lõplik)] seatud prioriteetidest.

Pärast Euroopa Liidu toimimise lepingu jõustumist on vaja teatavaid varasemas teatises kasutatud, kuid aluslepinguga muudetud mõisteid ajakohastada. Samuti on vaja kaotada varasemas teatises esinenud keeleversioonide erinevused².

Komisjon kehtestab oma teatises kaebuse esitaja kasuks haldusmeetmed, mille järgimisest ta kohustub kaebuse menetlemisel ja rikkumise uurimisel kinni pidama.

Nimetatud teatise kohased kaebuse esitaja kasuks kehtestatud haldusmeetmed ei mõjuta Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 258 ja 260 ning Euratomi asutamislepingu artikliga 106a ettenähtud rikkumismenetluse kahepoolset iseloomu. Siinkohal peab komisjon rõhutama, et vastavalt Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale on komisjonil kaalutusõigus otsustamiseks, kas rikkumismenetlust algatada või mitte³ ning millal⁴ seda teha,

¹ KOM(2002) 141 (lõplik), 20.3.2002.

² Teatise 4. punktis on „le cas échéant” algselt eksitav ingliskeelne tõlge „where necessary” asendatud väljendiga „in such cases”. 8. punktis oli väljend „à sa demande” jäänud inglise ja rootsi keeles tõlkimata, kuid on nüüd uuesti teksti sisse toodud.

³ Vt eelkõige: 6. detsembri 1989. aasta otsus kohtuasjas C-329/88: komisjon vs. Kreeka (EKL 1989, lk 4159); 27. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-200/88: komisjon vs. Kreeka (EKL 1990, lk I-4299); 21. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-207/97: komisjon vs. Belgia (EKL 1999, lk I-275); 25. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-212/98: komisjon vs. Iirimaa (EKL 1999, lk I-8571); 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-236/99: komisjon vs. Belgia Kuningriik (EKL 2000, lk I-05657);

ning kas anda juhtum lahendamiseks kohtusse või mitte ning millal⁵ seda teha. Lisaks on komisjonil kaalutusõigus, mis välistab, et üksikisik saaks nõuda mingi konkreetse seisukoha võtmist⁶.

Ka kohus on sedastanud, et „riiklike institutsioonide põhjustatud kahju (...) seab kahtluse alla üksnes nende institutsioonide vastutuse ning nende kahjude hüvitamist saavad nõuda ainult asjaomase riigi kohtud”⁷. Siinkohal on asjakohane rõhutada siseriiklike õiguskaitsevahendite olulisust ja võimaluse korral nende tugevdamist, sest see annab kaebuse esitajatele võimaluse oma õigusi kaitsta vahetumalt ja isiklikumalt⁸.

Peale selle kohaldab komisjon rikkumismenetluste puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määruses (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele)⁹ dokumentidega tutvumise kohta sätestatud eeskirju vastavalt komisjoni 5. detsembri 2001. aasta otsuse 2001/937/EÜ, ESTÜ, Euratom (millega muudetakse komisjoni töökorda)¹⁰ lisas sätestatud rakenduseeskirjadele ning kohtu tõlgendusele¹¹.

14. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-383/00: komisjon vs. Saksamaa Liitvabariik (EKL 2002, lk I-04219).

⁴ Vt 1. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-317/92, komisjon vs. Saksamaa (EKL 1994, lk I-2039); 10. mai 1995. aasta otsus kohtuasjas C-422/92: komisjon vs. Saksamaa (EKL 1995, lk I-1097).

⁵ Vt 6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-562/07: komisjon vs. Hispaania (EKL 2009, lk I-9553).

⁶ Vt 14. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjas -T 571/93: Lefebvre jt vs. komisjon (EKL 1995, lk II-2379).

⁷ Vt 26. veebruari 1986. aasta otsus kohtuasjas 175/84: Krohn & Co. Import – Export GmbH & Co. KG vs. komisjon (EKL 1986, lk 753).

⁸ Vt ka muid ettepanekuid teatistes „Rohkem kasu ELi keskkonnameetmetest: usalduse suurendamine teadmisi ja reageerimisvõimet täiustades” [COM(2012)95 final], 7.3.2012.

⁹ EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43.

¹⁰ EÜT L 345, 29.12.2001, lk 94.

¹¹ Vt nende kohta: 5 märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas T-105/95, komisjon vs. WWF UK (EKL 1997, lk II-313); 11. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas T-191/99, komisjon vs. Petrie jt (EKL 2001, lk II-3677); 21. septembri 2010. aasta otsused kohtuasjades C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, Rootsi jt vs. API ja komisjon.

1. Mõisted ja reguleerimisala

„Kaebus” – mis tahes kirjalik pöördumine komisjoni poole, milles viidatakse liikmesriigi meetmele, selle puudumisele või tavale, mis on vastuolus liidu õigusega.

„Kaebuse esitaja” – komisjonile kaebuse esitanud isik või üksus.

„Rikkumismenetlus” – Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 258 või Euratomi asutamislepingu (Euratomi asutamisleping) artikli 106a alusel komisjoni algatatud täitmata jätmise menetluse kohtueelne etapp.

Siin kirjeldatud käsitust kohaldatakse kaebuse esitaja ja komisjoni vahelistes suhetes meetmete või tavade suhtes, mis võivad kuuluda ELi toimimise lepingu artikli 258 reguleerimisalasse. Seda ei kohaldata muude aluslepingute sätetega seotud kaebuste suhtes, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 reguleeritud või nõukogu määrusega (EÜ) nr 659/1999¹² reguleeritud riigiabi käsitlevate kaebuste suhtes.

2. Üldpõhimõtted

Igaüks võib tasuta esitada komisjonile kaebuse liikmesriigi mis tahes meetme (seadus, õiguslik või haldusmeede), meetme puudumise või tava kohta, mida ta peab liidu õigusega vastuolus olevaks.

Kaebuse esitaja ei pea menetluse algatamiseks näitama üles ametlikku huvi. Samuti ei pea ta tõestama, et kaebuse aluseks olev meede, selle puudumine või tava mõjutab peamiselt ja otseselt teda.

Komisjon registreerib kirja kaebusena, kui kirjast nii selgub, välja arvatud 3. punktis loetletud erandite korral.

Komisjon otsustab, kas kaebust menetleda või mitte.

3. Kaebuste registreerimine

Mis tahes kaebus, mis käsitleb liidu õiguse kohaldamist liikmesriigi poolt, registreeritakse sellesisuliste kaebuste jaoks ettenähtud keskrakenduses (edaspidi „rakendus”).

Komisjon ei saa kirja käsitada kaebusena ega saa seda sellisena rakenduses registreerida, kui:

- see on anonüümne, selles ei ole märgitud saatja aadressi või aadress on puudulik;
- sellest ei selgu ei otseselt ega kaudselt, millist liikmesriiki liidu õigusega vastuolus olev meede või tava hõlmab;
- selles kaevatakse üksikisiku või üksuse teo või tegemata jätmise üle, välja arvatud juhul, kui meetmest või kaebusest nähtub, et juhtumiga on seotud riigi ametiasutus, või nendes vihjatakse riigi ametiasutuste tegevusetusele nimetatud tegude või tegemata jätmise

¹² EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

suhtes. Igal juhul kontrollib komisjon, kas kirjas viidatud käitumine on vastuolus konkurentsieskirjadega (ELi toimimise lepingu artiklid 101 ja 102);

- selles puudub kaebuse alus;
- selles esitatud kaebuse aluseks olevas küsimuses on komisjon vastu võtnud selge, avaliku ja kindla seisukoha, mis edastatakse kaebuse esitajale;
- selles esitatud kaebuse aluseks olev küsimus jääb selgelt liidu õiguse reguleerimisalast välja.

4. Väljastusteade

Komisjon väljastab kõikide kaebuste puhul väljastusteate 15 tööpäeva jooksul pärast kaebuse kättesaamist. Teatel märgitakse registreerimisnumber, millele tuleb viidata kogu järgneva kirjavahetuse vältel.

Kui sama kaebuse aluseks oleva küsimuse kohta laekub mitu kaebust, võidakse üksikud vastuvõtuteatised asendada avaldamisega *Euroopa Liidu Teatajas* ja liidu *Europa* serveris.

Kui komisjon otsustab jätta kirja rakenduses registreerimata, teatab ta sellest kirja autorile tavakirjaga, esitades ühe või mitu 3. punkti teises lõigus loetletud põhjustest.

Sellisel juhul teavitab komisjon kaebuse esitajat muudest võimalustest kaitsta oma õigusi, nagu pöörduda oma riigi kohtusse, Euroopa Ombudsmani poole, oma riigi ombudsmani poole või kasutada muud riiklikku või rahvusvahelist kaebuste lahendamise menetlust.

5. Kaebuse esitamise viisid

Selleks et kaebust oleks võimalik rakenduses registreerida, tuleb see esitada kirjalikult kas kirja, faksi või e-posti teel.

Kaebus peab olema kirjutatud ühes Euroopa Liidu ametlikest keeltest.

Kaebuste menetlemise kiirendamiseks soovitatakse kasutada *Euroopa Liidu Teatajas*¹³ avaldatud standardvormi, mille saab taotluse korral komisjonist. See on kättesaadav ka Euroopa Liidu serveris (Europa) komisjoni veebisaidil järgmisel aadressil:

http://ec.europa.eu/eu_law/your_rights/your_rights_forms_et.htm.

Vormiga koos on lisa, milles on esitatud rikkumismenetluse üldpõhimõtted ja rõhutatud, et rikkumise avastamine Euroopa Kohtu poolt ei avalda mingit mõju kaebuse esitaja õigustele. Lisas kutsutakse kaebuse esitajaid ka üles kaitsma oma õigusi riigisisiselt.

Kirjalikud kaebused liidu õiguse kohaldamise kohta liikmesriigi poolt saab saata komisjoni peasekretariaati aadressil 1049 Brussels, Belgium või e-posti teel aadressil SG-PLAINTES@ec.europa.eu või esitada komisjoni esindusele liikmesriigis.

6. Kaebuse esitaja ja isikuandmete kaitse

¹³ EÜT C 119, 30.4.1999, lk 5.

Kaebuse esitaja isiku ja tema esitatud teabe avalikustamiseks liikmesriigile on vaja saada kaebuse esitajalt eelnevalt nõusolek. Lisaks peab see muu hulgas olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta¹⁴.

7. Suhtlemine kaebuse esitajaga

Pärast kaebuse registreerimist saab kaebust koos asjaomase liikmesriigiga edasi uurida. Komisjon teatab sellest kaebuse esitajale kirjalikult.

Kui kaebuse alusel algatatakse rikkumismenetlus, võtab komisjon kaebuse esitajaga ühendust ja teatab talle kirjalikult igast menetlusetapist (märgukiri, põhjendatud arvamus, juhtumi edastamine kohtusse või juhtumi lõpetamine).

Kui sama kaebuse aluseks oleva küsimuse kohta laekub mitu kaebust, võidakse üksikud kirjad asendada avaldamisega *Euroopa Liidu Teatajas* ja liidu *Europa* serveris.

Kaebuse esitaja võib taotleda menetluse mis tahes etapis võimalust selgitada või täpsustada kas kohapeal või omal kulul kaebuse aluseks olnud asjaolusid.

8. Kaebuse uurimise ajalised piirangud

Üldjuhul uurib komisjon kaebusi kõige rohkem aasta jooksul pärast kaebuse registreerimise kuupäeva, et otsustada, kas saata märgukiri või lõpetada juhtum.

Selle tähtaja möödudes teavitab komisjon kaebuse esitajat tema taotluse korral kirjalikult.

9. Kaebuse uurimise tulemused

Pärast kaebuse uurimist võib komisjon kas saata märgukirja asjaomase liikmesriigi vastu menetluse algatamise kohta või lõpetada juhtumi uurimise lõplikult.

Otsustamaks, kas rikkumismenetlust algatada või juhtum lõpetada, kasutab komisjon oma kaalutlusõigust.

Kaebuse kohta tehtud komisjoni otsusest ja mis tahes järgnevatest komisjoni otsustest konkreetses asjas teatatakse kaebuse esitajale kirjalikult.

Kui sama kaebuse aluseks oleva küsimuse kohta laekub mitu kaebust, võidakse üksikud kirjad asendada avaldamisega *Euroopa Liidu Teatajas* ja liidu *Europa* serveris.

10. Juhtumi lõpetamine

Kui on otsustatud, et kaebust enam edasi ei uurita, saadab komisjon kaebuse esitajale eelnevalt sellesisulise teatega kirja, milles esitatakse juhtumi lõpetamise aluseks olevad põhjendused ning kaebuse esitajal palutakse esitada omapoolsed märkused nelja nädala jooksul, välja arvatud asjaolude korral, mis nõuavad kiireloomulisi meetmeid.

¹⁴ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

Kui sama kaebuse aluseks oleva küsimuse kohta laekub mitu kaebust, võidakse üksikud kirjad asendada avaldamisega *Euroopa Liidu Teatajas* ja liidu *Europa* serveris.

Kui kaebuse esitaja ei vasta või ei ole temaga võimalik temast olenevatel põhjustel saada ühendust või ei ole kaebuse esitaja märkused niivõrd veenvad, et komisjon kaaluks oma seisukoha muutmist, siis juhtum lõpetatakse.

Kaebuse uurimine jätkub, kui kaebuse esitaja märkused on niivõrd veenvad, et komisjon kaalub oma seisukoha muutmist.

Kaebuse esitajale teatatakse kirjalikult komisjoni otsusest juhtum lõpetada.

11. Rikkumisotsuste avaldamine

Komisjoni otsused rikkumismenetluste kohta avaldatakse ühe nädala jooksul pärast nende vastuvõtmist peasekretariaadi veebisaidil järgmisel aadressil:

http://ec.europa.eu/eu_law/infringements/infringements_decisions_et.htm

Otsused liikmesriigile põhjendatud arvamuse esitamise kohta või juhtumi suunamise kohta Euroopa Kohtusse avaldatakse ka pressiteate kujul, kui komisjon ei otsusta teisiti.

12. Rikkumisjuhtumitega seotud dokumentidega tutvumine

Rikkumisjuhtumitega seotud dokumentidega tutvumine on reguleeritud määrusega (EÜ) nr 1049/2001, mille rakenduseeskirjad on sätestatud komisjoni otsuse 2001/937/EÜ, ESTÜ, Euratom¹⁵ lisas.

13. Kaebused Euroopa Ombudsmanile

Kui kaebuse esitaja leiab, et komisjon on tema asja menetlemisel süüdi haldusomavoli kasutamises, jättes järgimata mõne ülalnimetatud meetmetest, võib ta ELi toimimise lepingu artiklite 24 ja 228 kohaselt pöörduda selles küsimuses Euroopa Ombudsmani poole.

¹⁵ EÜT L 345, 29.12.2001, lk 94.